І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ВЕРЕСНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 12, 1962 No. 174. VOL. LXIX.

ЗДА ПРОДОВЖУЮТЬ ПРОБНІ ЕКСПЛЬОЗІЇ НАД ПАЦИФІКОМ

ВНАСЛІДОК ПОЯСА РАДІЯЦІЇ ТРЕБА БУЛО ЗМІНИТИ ПЛЯН ПРОБНИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ І ВИПУЩЕННЯ НАУКОВИХ САТЕЛИТІВ

Вашингтон. — Комісія Атомової Енергії і Департамент Оборони повідомили 10-го вересня, що 22-го вересня продовжуватимуться атомові пробні експльозії високо у повітрі. В повідомленні говориться про те, що „має відбутися кілька пробних експльозій високо у повітрі і кілька таких, коли бомби скинені будуть із літаків". Після цього повідомлення почалися спекулятивні вістки про те, що спричинило продовжування нових атомових спроб. Науковці гадають, що Комісія Атомової Енергії хоче скористати з тих досвідів, які здобуто під час атомових випробувань на весні і на початку літа цього року. В політичних колах звертають увагу на те, що на відновлення спроб мало вплив і те, що СССР почав переводити атомові випробування і перевів їх вже більш як 10. Повідомлення про продовжування нуклеарних вибухів було несподіванкою для деяких науковців, які сподівалися, що ЗДА не будуть тепер переводити пробних експльозій тому, що не розійшовся ще широкий новий пояс радіяції, який виник після пробної експльозії на великій висоті, яка відбулася була 9-го липня ц. р. Внаслідок цієї радіяції ЗДА мусіли змінити дальший плян пробних експльозій на великій висоті. Треба було також змінити дати, коли мали бути випущені нові наукові сателіти. Гадають, що принаймні одна пробна експльозія на великій висоті буде скасована. Покищо немає відомостей, скільки проб має тепер відбутися, сподіваються, однак, що їх не буде багато. Припинили були випущення наукових сателітів, бо сподівалися, що зменшиться радіяція, але передбачення науковців не справдилися, і тому треба було перебудовувати кабіни сателітів, щоб могли витримати збільшену радіяцію. Експльозія 9-го липня відбулася на висоті 200 миль. Пізніша експльозія мала відбутися на висоті 500 миль. Сподіваються що ця проба на такій висоті не відбудеться, бо проти неї протестують численні науковці, головним чином англійські, які побоюються, що така експльозія перервала б пояс радіяції, а це пошкодило б радіовим і телевізійним авдиціям. Пропонують також продовжувати випущення наукових сателітів в найближчих місяцях. Мають випустити „Експльорера XIII" і канадійського сателіта, бо вони обидва збудовані так, що зможуть летіти через сильний радіяційний пояс. Пробні експльозії відновлено тому, що вони, переводжувані високо у повітрі, створюють пояс радіяції, який не є шкідливий для населення на Землі, тільки створюють труднощі для тих, що літають в космічних просторах.

ЗДА встановлять на Гуамі нову атомово-підводну базу

Вашингтон. — Секретаріят морських справ повідомив, що на острові Гуама на Тихому океані, який належить до заморських посілостей ЗДА, буде встановлена нова база для атомових підводних човнів. Офіційно названо її „допоміжною" базою, що означає, що будуть там влаштовані теж доки для направи та постачання підводних човнів. Покищо ЗДА мають таку базу в Голі Лоч в Шотляндії. ЗДА мають тепер 9 підводних човнів з атомовою погінною силою. Кожний такий човен має 16 атомових ракет з засягом на 1,400 миль (2,100 клм). Острів Гуам віддалений від комуністичного Китаю за 1,850 миль, але ті підводні човни типу „Полярис" можуть перебувати на водах майже безперервно. В наступному році мають бути в оперативній дії дальших 9 таких підводних човнів, а загалом американська програма передбачує 41 такий підводний човен типу „Поляріс". На Гуамі буде стаціонованих в наступному році 9 таких підводних човнів. За газетними вістками, плянується встановити таку підводно-атомову базу також в одному з еспанських портів: про це буцім-то йдуть переговори з Еспанією.

Фрімен боронить Президента проти закидів сенатора Джевітса

Вашингтон. — Секретар рільництва Орвілл Л. Фрімен, промовляючи 8-го вересня на зборах Американського Товариства Політичних Наук, обороняв президента Кеннеді, якому сенатор республіканець із Ню Йорку Джекоб К. Джевітс на зборах цього самого Товариства відмовляв провідницьких здібностей. Фрімен сказав, що він не може зрозуміти, як можна одночасно оскаржувати Президента в тому, що сягає за владу над Конґресом, і в тому, що є занадто боязливий; що домагається забагато від Конґресу і замало; що зобов'язується зробити багато з своїм урядом, і що нічого не робить. Фрімен сказав, що ще дивніше є те, що така критика Президента виходить від „ліберального республіканця", який підтримував проєкт медичної опіки над старшими особами, але не зумів намовити своїх приятелів, щоб голосували разом із ним.

В АМЕРИЦІ

● **Голова Крайової Жіночої Християнської Унії** пані Фред Дж. Тузі на конвенції цієї організації в Маямі Біч на Флориді заявила, що треба старатися запобігати, щоб люди не ставалися алькоголіками, бо протиалькогольні ліки виявилися неуспішними. „Не може нація бути сильною, казала вона, коли щогодини 5 мільйонів алькоголіків видають на гарячі напої по дол. 1,369,860".

● **Армія має нову гармату,** яка має вистрілювати набої на віддаль 20 миль і зможе їздити 400 миль із швидкістю 34 миль на годину, переїздячи в брід ріки 4 стопи завглибшки. Є два моделі цих гарматок: М-107 — це 175 міліметрові гарматки і М-110 — 8 цалеві гавбиці. Песіфік Кар енд Фавндрі компані має випродукувати 235 гармат за дол. 17 мільйонів.

● **Кубинський уряд** повідомив при кінці тижня, що в горах в центральній частині острова знайдено 6 чоловічих трупів. Уряд стверджує, що це вбиті прихильники режиму Кастра, бо ще в червні повстанці захопили були 8 кастрівців. Доля двох осіб ще не є відома.

● **88-річний** американський поет Роберт Фрост і секретар рільництва Стюарт Л. Юдолл 10 днів були в СССР, де мали нагоду розмовляти з Нікітою Хрущовим. Фрост заявив після приїзду до Ню Йорку, що він має окреме звернення Хрущова до президента Кеннеді, яке передасть Президентові, коли його запросить до Білого Дому. Юдолл відмовився виявити, про що він говорив із Хрущовим, сказав тільки, що в СССР будують найбільшу в світі гідроелектрівню.

● **Новообрана** в Атлантік Ситі, Н. Дж., місс Америка Джейн Меєр із Сендаски, Огайо, має 20 років і важить 115 фунтів, а виміри її фігури є такі: 36-22-36. Але коли вона була в гайскулі вона важила 150 фунтів. Вона тримається гострої дієти і не їсть картопель і солодких страв.

Айзенгавер поінформував през. Кеннеді про свою подорож до Европи

Вашингтон. — 10-го вересня колишній президент Д. Д. Айзенгавер на запрошення президента Кеннеді відвідав Білий Дім, де перебував повні дві години де перед і після полуденку інформував Президента про свою 6-тижневу подорож до Европи. Айзенгавер відвідав столиці Німеччини, Франції, Швеції і Великої Британії і конферував із головами або прем'єрами цих держав. Після від'їзду Айзенгавера пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив в імені Айзенгавера, що в справі наради колишнього й теперішнього президентів не буде ніякого повідомлення, однак — за газетними твердженнями вони говорили не тільки про відносини в Европі й враження, що їх віднiс з своєї тамошньої подорожі Д. Д. Айзенгавер, але головно про кризу довкола справи Берліну та Куби Фіделя Кастра. Газети пригадують, що в тиждень після невдачного минулорічного висаду кубинських втікачів на Кубі — през. Кеннеді також перевів був довгу розмову з Д. Д. Айзенгавером, після якої Айзенгавер радив своїм республіканським однопартійцям підтримати Кеннеді.

44 летуни згинули в катастрофі джетового танкера в стейті Вашингтон

Спокен, Вашингтон. — Джетовий танкер Стратегічної Летунської Команди КС-135 летів 10-го вересня з летунської бази в Еллсворті в Південній Дакоті до бази Ферчайлд у Вашингтоні і під час дощу та мряки налетів на гору Кіт Карсон 5,271 стіп заввишки, де розбився і в цій катастрофі згинули всі члени залоги і пасажири летуни, разом 44 особи. Кілька годин не було вістки про літак після того, як перестало функціонувати його радіо. Першу вістку подали п'ять годин пізніше ловці Берт Смит і Роберт Гаманн, які знайшли один парашут і три трупи коло розбитого літака. До вечора знайшли були 32 трупів, доля решти осіб була ще не відома вранці 11-го вересня але немає виглядів на те, щоб були якісь живі між тими що летіли танкером. Цей танкер обслуговують звичайно 4 особи залоги, але деколи він служить як транспортовий літак. На джеті - танкері були 4 члени залоги, одна цивільна особа і 39 летунів.

ГНАТ ПОВОРОЗНИК РЕПРЕЗЕНТУЄ КАНАДУ НА МІЖНАРОДНІЙ ВИСТАВІ КОНСЕРВОВАНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В НЮ ЙОРКУ

Під час відвідин експонатів фірми п. Поворозника на міжнародній виставці консервованих харчових продуктів в Колізеї. На фото (зліва): п. Гнат Поворозник, власник і президент фірми Ессекс Пекерс Лимитед, що репрезентує на виставці Канаду; п. Кембел Муді, головний радник постійної канадійської делеґації в Об'єднаних Націях, п. Йосип Лисогір, головний предсідник Українського Народного Союзу та п. Роман Слободян, головний касир УНСоюзу.

Ню Йорк. — Тут у величезних приміщеннях Колізею відбувається тепер міжнародна виставка консервованих харчових продуктів, на якій Канаду репрезентує Фірма Ессекс Пекерс Лимитед з Гемилтону, власником і президентом якої є відомий український діяч-громадянин, Гнат Поворозник. Фірма п. Поворозника належить до найбільших продуцентів консервованих продуктів на американському кондиненті, виробляючи понад 300 сортів різних консерв, від волового і вепрового м'яса починаючи, а на українських голубцях і вареників кінчаючи. До речі, поважну частину цих оригінальних консервованих продуктів п. Поворозника можна не тільки побачити, але й покушати на згаданій виставці, що триватиме до кінця наступного тижня, 22-го вересня. Консервовані продукти фірми Поворозника можна тепер уже набути і в ЗДА, в Ню Йорку, в фірмі Братів Стасюків при 1-ій евеню. Всім заінтересованим українським ґросерням п. Поворозник радо послужить подрібними інформаціями. Звертатися на адресу: Essex Packers Limited, Hamilton, Ont., Canada. П. Поворозник, хоч керує величезною фірмою, що затруднює півтори тисячі працівників і має міжнародну репутацію, не послаблює рівночасно і своєї провідної участи в житті і активностях Канадійської України, скерованих на допомогу змаганням українського народу. Його впливи в політиці Канади були наявні під час зустрічі на виставці з представниками УНСоюзу, його гол. предсідником п. Йосипом Лисогором, гол. касиром п. Романом Слободяном і ред. А. Драганом у понеділок, 10-го вересня. На виставку прийшов головний радник постійної канадійської репрезентації в Об'єднаних Націях, п. Кемпбел Муді, запросивши опісля гостей на полуденок в скляному палаці Об'єднаних Націй над Східньою Рікою та заторкуючи в розмові ряд проблем міжнародної політики, включно з можливостями дальшої мужньої ініціятиви Канади на форумі Об'єднаних Націй в користь остаточної ліквідації колоніялізму в світі, в першу чергу визволення поневолених Москвою націй. П. Муді не скривав труднощів, на які ця проблема натрапляє на цьому світовому форумі. Знайомлячи опісля гостей з влаштуваннями Об'єднаних Націй, п. Муді згадував також про ініціятиву Канади для харчової допомоги потребуючим країнам, в якій відповідну ролю грає також п. Поворозник і його фірма.

НАРАДЖУЮТЬСЯ В СПРАВІ СПІЛЬНОГО РИНКУ

Британський прем'єр Гаролд Мекміллен в розмові з канадійським прем'єром Діфенбейкером під час конференції представників Британської Спільноти у Лондоні.

4,000 арабського війська вмаршувало до міста Альжиру

Альжир. — В минулу неділю до 4,000 вояків арабсько-альжирської повстанської армії вмаршували до столиці Альжиру, оваційно привітані арабським населенням. Це військо було стаціоноване на території Тунісії і Марокка, відкіля робило випади проти французів на альжирській території. Марш з-над кордонів Тунісії і Марокка до столиці Альжиру тривав близько 10 тижнів, себто від часу проголошення самостійности Альжиру. Такого довгого часу треба було на це тому, що зараз після проголошення державности Альжиру загрожувала тій країні громадянська війна з уваги на роздор в арабсько-альжирській націоналістичній верхівці, при чому обидва розсварені габори користувались відданістю окремих військових частин. Цей спір закінчився покищо перемогою Ахмеда Бен Беллі, популярного націоналістичного діяча, який перевів 5 років у французькій в'язниці, підступно схоплений французами, коли летів з Тунісії до Марокко. Бен Белла очолив тимчасовий зверхній політичний орган, Політичне бюро. На чолі отих 4,000 арабсько-альжирських вояків прибув до Альжиру шеф штабу повстанської армії полк. Хуарі Вумеджієн, прихильник Бена Белли і разом з ним противник кол. прем'єра альжирського уряду Бенюссефа Бен Хедди, який внаслідку того спору зник з поверхні політичного життя.

СССР закликає ЗДА до „холодного розуму" в справі Куби й погрожує війною

Москва. — За радіоповідомленням з останньої хвилини совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико виголосив в понеділок 10 ц. м. промову, в якій закликав ЗДА до зберігання „холодного розуму" і не втрачання нервів з приводу Куби. Очевидно, Громико боронив „права" Совєтського Союзу постачати Кубі зброю і посилати їй „технічних дорадників" та перестерігав, що військова інтервенція Америки проти Куби спричинила б вибух нової великої війни. Проте Громико заявив, що Совєтський Союз не піде слідом Америки і не покличе під зброю новий континент резервістів.

В НЕДІЛЮ, 16-го ВЕРЕСНЯ ВІДБУДЕТЬСЯ ВІДКРИТТЯ НОВОЇ ФОРТЕЦІ УКРАЇНСТВА В СТ. КЕТРИНС У КАНАДІ

Ст. Кетринс, Онт. Канада. — В найближчу неділю, 16-го вересня, у цій українській громаді, активність якої часто кладеться за приклад іншим українським громадам не тільки в Канаді, але й ЗДА, відбудеться велика врочистість відкриття і благословення нової фортеці українства на північно - американському континенті: величавого новозбудованого Українського Чорноморського Дому, із здвигненням якого зв'язаний один із найзамітніших розділів історії тієї громади. Замітний він зокрема як приклад, якого великого і багатобічного успіху можна добитися відданою і наполегливою працею. Будову дому розпочала ініціятивна група громадян що оформлена тепер в Дирекцію Українського Чорноморського Дому, яку очолюють п. М. Корда — голова та п. М. Бубна — секретар. Будова почалася дослівно власними руками при наявності обмежених фондів із пожертв ентузіястів цього пляну. Фонди швидко вичерпалися, але не вичерпався ентузіязм і завзяття. Тоді ініціятори звернулися за допомогою до своєї установи — Українського Народного Союзу.

Після дбайливої перевірки можливостей такої допомоги з боку УНСоюзу гіпотечною позичкою, зорганізовано — при активній допомозі відомого союзового діяча і організатора п. Єфима Омельченка — новий Відділ УНСоюзу та названо його іменем ген. Тараса Чупринки-Шухевича. Відділ дістав ч. 454 і сьогодні він нараховує близько 150 членів і постійно збільшується. На цій підставі УНСоюз, впевнившися, що гіпотечна позичка матиме всі вимагані законами гарантії, зобов'язався таку позичку уділити, допомігши цим здвигнути в Ст. Кетринс нову твердину українства, яка вже в найближчу неділю буде відкрита, поблагословлена та віддана до вжитку громади. Новозбудований дім має всі вигляди на те, щоб стати осередком українського культурно-освітнього та громадського життя. В ньому матимуть свої приміщення Рідна Школа, дитячий садок, курси українознавства, українська книгозбірня, організація молоді спортові товариства та багато інших, крім великих двох заль на концерти, театральні вистави та масові збирання. На врочистостях відкриття і благословення Українського Чорноморського Дому в Ст. Кетринс в найближчу неділю УНСоюз репрезентуватиме його головний касир п. Роман Слободян та два канадійські репрезентанти УНСоюзу, директор Канадійської Канцелярії УНС і головний радний Богдан Зорич та гол. радний Богдан Мельник.

БРИТІЙСЬКА СПІЛЬНОТА РАДИТЬ НАД УЧАСТЮ БРИТАНІЇ У БЛЬОЦІ ЗАХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Лондон. — У Лондоні відкрилась в минулий понеділок 10-го вересня конференція 15 членських країн Британського Коммонвелту, при чому всі вони заступлені їхніми прем'єрами. Крім цього є там репрезентовані — також щебільша прем'єрами — 9 ще британських колоніяльних посілостей, які проте користуються вже широкими автономними правами і є на шляху усамостійнення. Згідно з традицією, такі конференції Коммонвелту не мають твердого денного порядку і ніякі справи не є там вирішувані голосуванням. Проте саме теперішню конференцію вся західня преса у проводі з пресою британською, називає історичною, з уваги на одну величезної ваги справу, яка становитеме центр тамошніх нарад: питання про приступлення Британії до 6-членного континентального західньо-европейського економічного бльоку, Спільного Господарського Ринку. Річ іде не тільки про те, чи з моменту такого приступлення не потерпить закордонна торгівля різних членів Коммонвелту які тепер користуються правом вільного експорту в межах Коммонвелту, але також про те, яке політичне значення матиме цілий Коммонвелт і яку ролю в ньому наладнатиме Британія, коли Спільний Господарський Ринок здійснюватиме політичні цілі — тісної европейської політичної унії. Для уряду прем'єра Гарольда Мекміллена і для цілої Британії ці теперішні наради можуть мати переломове значення.

У першому діловому дні нарад прем'єр Гаролд Мекміллен виголосив промову, в якій палко боронив плян приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку. Він впевняв, що Британська спільнота зискає на цьому, а не втратить, бо — мовляв — в її інтересі лежить зріст, а не упадок добробуту Британії, а це можна осягнути саме у спілці з Спільним Господарським Ринком. Мекміллен заперечував, наче б Британія мала вибирати між Европою чи Коммонвелтом та впевняв, що Коммонвелт не може відмовитись від найтіснішої господарської і політичної співпраці із Західньою Европою. Мекміллен звернув увагу, що від 1932-го року, коли в Оттаві підписано договір про вільну торгівлю між членами Британського Коммонвелту, відносини радикально змінилися і настав гін до творення континентальних економічних общин. Члени конференції зустріли виступ Мекміллена оплесками. Після нього лорд королівської печаті Едвард Гіт, який є головним репрезентантом Британії у переговорах про приступлення до Спільного Господарського Ринку, склав півторагодинний діловий звіт про теперішній стан цих переговорів, про узгіднені та спірні справи. До Спільного Господарського Ринку належать: Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія та Люксембурґ.

Захід заборонить Совєтам ввозити панцерні авта до Західнього Берліну

Берлін. — Західні альянти приготовляють ноту з забороною Совєтам приїздити щоденно до Західнього Берліну шістьма важкими панцерними возами, якими вони привозять 18 вояків, які стоять на стійках біля совєтського воєнного пам'ятника. Альянти зажадають від Совєтського Союзу, щоб ті вояки приїздили до Західнього Берліну автобусом, як це було до того часу, поки західні берлінці, обурені вбивством одного молодого східньо - берлінського втікача під самим муром ганьби по східньому його боці, не обкидали совєтського автобусу камінням. Совєти використали цю подію для заступлення автобусів панцерними возами, при чому спершу в'їздили ними до Західнього Берліну через перехідний пункт про Фрідріхштрассе і їхали тими своїми важкими панцерними возами довгими вулицями серед найбільшого вуличного руху. Кілька днів тому західні альянти замкнули доступ совєтським панцерним возам через Фрідріхштрассе та скерували їх на коротшу дорогу через т. зв. міст Зандкруґа.

Шпигун Роберт Соблен помер в лондонському шпиталі

Лондон. — Совєтський шпигун д-р Роберт Соблен, колишній лікар - психіятр, помер над ранком у вівторок 11 вересня ц. р. у лондонському шпиталі внаслідку проковтнення надмірної скількости насонних порошків в дорозі амбулянсом на летовище, звідкілля мали перевезти Соблена назад до Америки. Соблен, засуджений на досмертну в'язницю за шпигунство в користь Совєтів, зрікся кавції 100,000 дол., за якою був тимчасово на вільній стопі, і втік до Ізраїлю 25-го червня ц. р. Там арештували його і видалили літаком 6-го липня ц. р., але недалеко Лондону він перерізав собі жили на руках. Під час свого перебування у шпиталі Соблен старався за залишення в Британії чи за дозвіл на виїзд до Чехословаччини, яка хотіла прийняти його, однак британські власті відкинули всі заходи його адвокатів і вирішили депортувати його назад до ЗДА. Хто доставив Собленові насонні порошки — не відомо, але мабуть, це була жінка, яка приносила Собленові харч до шпиталю. При смерті шпигуна була приявна його дружина, також лікарка, яка на вістку про нову самогубну спробу її чоловіка прилетіла літаком з ЗДА до Лондону.

У СВІТІ

● **У Східній Німеччині** розпочато великі маневри, в яких беруть участь коло 10 совєтських дивізій, себто половина стаціонованих там совєтських збройних сил, і багато східньо-німецького війська. Маневри відбуваються по обох сторонах 110-милевої автостради, що лучить Західній Берлін із Західньою Німеччиною, перебігаючи по комуністичній території.

● **Відвідинами Неаполю і Риму** віце - президент Линдон Джансон закінчив в минулому тижні свою подорож до Лівану, Ірану, Туреччини, Греції і Італії. Джансон відлетів був з Америки 22 серпня ц. р. В Неаполі він промовляв до групи італійських робітників, які саме від'їздили до Америки на еміґрацію.

● **У Парижі** арештовано гурт осіб з-посеред крайньої правиці у зв'язку з атентатом на президента де Голя з 22-го серпня ц. р. Водночас у місті Труа відбувається судова розправа учасників невдачного атентату на де Голя з 9 вересня мин. року. Один поліційний урядовець признався, що він мав відомості про приготування до того атентату, але злекований їх не зірвавши з правдивість доносу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Конгрес, опозиція і вибори

Осінь 1962-го року зустрічають Білий Дім і Капітоль у похмурому настрої. З найближчими конгресово - губернаторськими виборами „на карку", на день 10-го вересня ц. р. у Конгресі ще „висіло" 15 справ, між якими такі великі й для Адміністрації такі преважливі, як справа закупна бондів Об'єднаних Націй на $100.000.000; створення нового Департаменту міських справ і помешкань (проваленого в Палаті Репрезентантів, у Комісії в Сенаті), уповноваження для Президента щодо трирічної програми допомоги початковим і середнім школам у висоті $486.000.000, уповноваження щодо федеральної допомоги для вишколу народних учителів у висоті $740.000.000, законопроєкт про заборону дискримінаційного зловживання іспитів грамотности для голосуючих громадян (проваленого в Сенаті), протитрестовий законопроєкт щодо продукції і продажу ліків, справа комуністичної пропаганди із зловживанням пошти, справа можливости телефонічного підслуху в державному інтересі і багато інших. Слід пригадати, що після провалення урядового законопроєкту про медичну опіку для старших віком осіб, провалився в Сенаті також компромісовий проєкт Андерсона - Джевітса. Зате ухвалено т. зв. Акт про комунікаційного сателіта, що віддає цю справу приватній корпорації під федеральною контролею, та ухвалено в принципі нову допомогу закордонові, що її висота буде, мабуть, сильно зменшена.

Накопичення такої кількости законопроєктів під кінець парляментарної сесії породжує прикрі рефлексії у Адміністрації, як і серед сенаторів та конгресменів, які раді були б якнайскорше від'їхати в терен з уваги на згадані осінні вибори. Відомо, що співпраця демократичного президента Кеннеді з теперішнім демократичним Конгресом протягом останніх півтора року ішла як по груді. Тому й провалився законопроєкт про медичну допомогу старшим і тому й досі не ухвалено нічого в ділянці громадянських прав. Газети передбачають поважні труднощі для схвалення остаточної суми на допомогу закордонові з уваги на погіршену закордонно - політичну ситуацію, зокрема з уваги на справи Берліну й Куби. Республіканська опозиція, яка в перших місяцях урядування Дж. Ф. Кеннеді ставилася дуже стримано й обережно до всіх справ закордонної політики, неоднократно маніфестуючи свою підтримку Президентові, кілька тижнів тому змінила тактику: республіканські сенатори і конгресмени гостро критикують політику Уряду у відношенні до Берліну та Куби Фіделя Кастра і одверто закидають Урядові нерішучість, яка підбадьорює комуністів до щораз дальших провокацій. Дж. Ф. Кеннеді не легковажить тих голосів критики. Він скликає обопартійних лідерів на наради, проголошує публічно відповіді на роблені закид, а запрошення колишнього президента Д. Д. Айзенгавера на обід до Білого Дому на понеділок 10-го ц. м. коментується, як спробу зберегти добрі контакти з республіканською опозицією. Очевидно, що розмов і тактичних ходів замало для проявлення зміни політики. Треба таких діл у відношенні до Москви й Куби, які змінили б поставу опозиції.

Як відіб'ється на виборах 6-го листопада ц. р. баланс законодатної праці Конгресу й баланс успіхів та невдач Адміністрації — годі покищо передбачити. Обидві сторони заповідають свій успіх: республіканці кепкують на тему „Нових кордонів" і хочуть використати критичні настрої публічної опінії щодо Куби, — демократи покладають надію на персональний успіх кандидатів і перевагу льокальних справ над федеральними. Але веселого й бадьорого настрою нема в ніякому таборі.

Здоганяють українську еміграцію

Якщо брати за правду все те, що виписують про Шевченка совєтські пропагандисти і літературознавці, всю балаканину про нібито безмежне піклування партії й уряду над культом цього великого українського поета в цілому Совєтському Союзі, про те, що тільки під комуністичним режимом широкі народні маси змогли пізнати і побачити Т. Шевченка у його справжній величі, — в столиці Совєтського Союзу повинен був стояти вже давно, ще з перших років большевицької революції, грандіозний, ще кращий і величніший, як у Києві та Харкові, пам'ятник цьому генієві українського народу. Але „пошана" комуністичної партії і совєтського уряду до Шевченка за ввесь понадсорокілітній період їхньої влади виявлялася тільки на словах, у промовах і деклярціях, з рівночасними намаганнями спотворити пам'ять Великого Поета, сховати від народів СССР справжній зміст його пророчого слова, звести нанівець усі його полум'яні заклики до боротьби з московськими тиранами. І тому в Москві немає ще й досі пам'ятника Шевченкові.

Пригадав собі справу побудови пам'ятника Шевченкові у „столиці світового комунізму" московський комуністичний режим щойно останнім часом, коли заходами українців Канади поставлено пам'ятник Шевченкові у Вінніпегу, коли українська спільнота ЗДА започаткувала справу збудування репрезентативного пам'ятника у столиці З'єдинених Держав Америки — Вашингтоні. Щойно почин української еміграції спонукав Москву призадуматися над тим, що випадало б, кінець-кінцем, поставити пам'ятник Шевченкові також у Москві. Але й тепер узялася Москва за реалізацію цієї справи з типово московською „наполегливістю", вимушено і нерадо.

Справу побудови пам'ятника Шевченкові в Москві мала вирішити Рада Міністрів СССР окремою постановою. Але проголошено цю постанову так, що про неї мало хто знає, без звичайного в таких випадках пропагандивного розголосу. Справі побудови пам'ятника Шевченкові в Москві не присвячено ніже статті, ніже ширшої замітки в совєтській пресі, і вся дотеперішня, започаткована самою ж таки Радою Міністрів СССР акція обмежилася коротким, надрукованим на четвертій сторінці органу міністерства культури Української ССР, „Радянська Культура", повідомленням такого змісту: „У відповідності з постановою Ради Міністрів СССР міністерство культури СССР, Спілка архітекторів СССР оголосили Всесоюзний конкурс на кращий проєкт пам'ятника Тарасові Григоровичу Шевченку. Пам'ятник буде встановлено в Москві, в сквері на набережній імени Т. Г. Шевченка перед будинком готелю „Україна". Появилося це повідомлення в „Радянській Культурі" з 6-го вересня ц. р., без будь-якої згадки про цю справу в офіційних органах: „Правді", „Ізвєстіях" і „Радянській Україні".

Зміст цього повідомлення дуже промовистий. В той час, як українці ЗДА збираються вже класти наріжний камінь під пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні і плянують на березень 1964-го року його урочисте відкриття, кремлівські самодержці щойно розписують конкурс на „кращий проєкт пам'ятника". Що більше, місце під пам'ятник Шевченкові у Москві призначено не на репрезентативній площі, але в сквері на набережній ім Т. Г. Шевченка, перед будинком готелю „Україна", значить як додаток до цього комерційного підприємства.

Беручи до уваги „сором'язливість" і неконкретність, із якою проголошено започаткування „акції" побудови пам'ятника Шевченкові у Москві, і темп, із яким вона розгортається, можна висловити певність, що пам'ятник Шевченка у Москві не постане. Українці з цього приводу плакати не будуть.

„ТЕЛСТАР" НА УСЛУГАХ ЛЮДСТВА

Президент Кеннеді 31-го серпня ц. р. підписав закон про створення корпорації комунікаційних сателітів, що їх коротко називається „Телстаром". Президент заявив, що той день історія занотує, як новий осяг людського ума й людських рук, нарівні з такими здобутками, як винахід телефону, телеграфу, залізниці чи літака.

Перша телевізійна передача за допомогою „Телстара" відбулася 11-го липня ц. р., коли люди в Европі вперше могли безпосередньо бачити на своїх телевізійних апаратах те, що ділося в Західній півкулі. Це справді великий винахід людини, і важливіший він ще тому, що, як вірно зазначає відомий англійський історик Арнолд Дж. Тойнбі, „Телстар" с к р і п л ю в а т и м е спроможність людини атомової доби пережити всі небезпеки, які витворила 17 років тому винайдена атомова бомба, вперше скинена на Гірошіму в Японії.

Тойнбі зараховує „Телстар" до тих винаходів людини, які зроблено для „життя й добра". До винаходів, зроблених для „смерти і зла", належать, на його думку, всякі роди зброї, почавши від тієї в добі палеоліту, принаймні 30.000 років тому, з поміччю якої людина здобула перевагу над м'ясоїдними тваринами і дійшла до сучасного культурного стану.

Зброя є винаходом „смерти і зла", але є вона також „засобом життя", бо допомагає людині перемагати тварини, а тепер дає їй можливість протиставитися нищівним силам, які прагнуть запанувати над вільною частиною людства.

Комунікаційні сателіти ширитимуть правду по цілому світі, злагіднюватимуть напруження між Сходом і Заходом, показуватимуть народам за залізною заслоною правдиве обличчя вільного світу. А це вже буде великим кроком вперед до дійсного миру у світі.

Правда, уряд СССР — розумує англійський історик — може не допустити до того, щоб населення, яке перебуває під його контролею, слухало і бачило те, що передаватимуть комунікаційні сателіти. І так воно напевно й буде, проте Тойнбі оптимістично дивиться на це. „Совєтський уряд, — пише він, — як і всі інші уряди, які коли-будь існували, мусить рахуватися з публічною опінією вдома і за кордоном; всюди на світі тепер, в СССР і поза його кордонами, здається, люди палко бажають миру і порозуміння". Та навіть тоді, коли населення опанованих комуністами країн не зможе користати з послуг комунікаційних сателітів, значення „Телстару" для вільного людства є величезне.

Недавні атомові осяги були тріюмфом в ділянці нищення людей. Винахід далекосяжних керованих ракет уможливлює винищування народів на кожному місці земної кулі. Цілий світ став тепер можливим тереном війни. І ось в цю пору людина сконструювала „Телстар", який зможе зробити з нашої плянети єдиний дім для всього людства.

Тойнбі звертає увагу на те, що вдавнині у найкраще зорганізованих державах можливий був особистий контакт між урядом і всіми громадянами. В грецькій демократичній Аттіці, коли основним комунікаційним засобом були людські ноги, впродовж одного дня громадянин міг з кожного місця дістатися до Перікла, щоб послухати його промови. Перікл міг за один день побачити всіх своїх виборців і почути їхню думку щодо різних політичних проблем.

Телевізія і радіо уможливлюють в Америці виборцям за кілька тисяч миль бачити й чути кандидатів на президента, на конгресменів і сенаторів. „Телстар" уможливлюватиме контакт між людьми всього світу. Він зробить із цілої нашої Землі те саме, чим колись була для греків Аттіка. „Телстар" допоможе вільним народам встановити на Землі такий лад, який виключатиме війни, — сподівається англійський історик, випускаючи з уваги комуністичну загрозу для всього людства.

Тойнбі так захопився системою комунікаційних сателітів, що говорить уже про організацію світового уряду, бо, мовляв, ця справа з винаходом „Телстару" переходить із сфери мрій в площину практичних пропозицій. Тойнбі вже навіть подає спосіб, як би то найлегше можна було дійти до здійснення такого „світового уряду".

„Все людство здає собі справу з того, — пише він, — що вислід президентських виборів у ЗДА є вирішальним не тільки для Америки. І це вказує на те, що президент ЗДА може стати одним із наріжних каменів майбутнього світового уряду. Коли „Телстар" зможе зробити те, що американських кандидатів на президентів і самих американських президентів безпосередньо зможуть бачити і чути виборці на всіх континентах, політичне об'єднання світу буде на добрій дорозі".

Англійський історик признає, що не тільки американський президент, але і комуністичний диктатор зможуть за допомогою комунікаційних сателітів промовляти до всіх людей. Тойнбі є оптимістом, і він вірить, що навіть Хрущов старатиметься бути добрим і не приведе світ до катастрофи, якою загрожує комунізм.

Англійський історик вірить, що всі політики і всі народи з цього й того боку залізної завіси к о р истуватимуться „Телстаром" як „добрим винаходом життя", а не як „злим знаряддям смерти", і тоді буде він „чудовим дарунком науки людству" і зліквідує трагедію, яка звисає над світом.

„БУРЖУАЗНО-НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ УХИЛ" ХРУЩОВА

За всіма совєтськими законами Хрущова треба було б судити і покарати за — буржуазно - націоналістичний ухил. І то ухил в український буржуазний націоналізм. Але, звичайно, судити його ніхто не буде, бо те, що Хрущову вільно, то всім іншим совєтським громадянам — зась. Тим паче, що цей свій несподіваний скок учинив Хрущов з розмислом і в користь комуністичної системи, яка, мовляв, породила космонавта Поповича.

Почалося все з „щиро вітаю вас!" — привіту, що його Хрущов по-українськи з виразним курським акцентом передав Миколі Поповичу.

А далі пішло на повну лару.

Телефонічна розмова совєтського диктатора з космонавтом Поповичем, коли він приземлився „десь в степах Караганди", відбулася дивною мішаниною української і російської мов.

Хрущов: — Мені кажуть, що вся Україна торжествує. І батько ваш вуса там закрутив, як Тарас Бульба.

Попович: — Мій батько вуса крутить!

Хрущов: — Це такий запорозький козак, він вроді якби говорить: „Давай коня і шаблю!"

Чи не діялог з націоналістичного Кащенка?

Після того до телефону підійшов сам „президент" Совєтського Союзу Брежньов і собі:

— Обнімаю вас, товаріщ Поповіч, крєпко, по-українськи, как земляка!

Як то він „по-українськи" обіймав Поповича, совєтська телеграфічна агенція скромно промовчала.

Уперше за 50 років існування московської „Правди" появився в ній фотостат з листа-привіту космонавта в українській мові. В усіх центральних газетах на Україні — російських і українських — також надруковано листи - привіти Поповича в українській мові, звернені до читачів.

На помах хрущовської палиці зникли в газетах, що виходять в УССР, „старші брати" і „радянські люди", а натомість зарясніли давно не бачені „українські люди", „українські колгоспники", „українські вчені"...

Ось, для прикладу, в статті „Наша гордість", надрукованій в „Радянській Україні" з 2-го вересня ц. р., зустрічаємо аж 23 рази „буржуазно-націоналістичні" вирази такого роду: „син українського народу", „наша любима красуня - Україна"; „Попович - українець", „Здоровенькі були! — українською мовою сказав голова державної комісії", „написане рідною мовою", „наш справжній, а не фальшивий патріотизм", „серце українця трепетно забилось", „пісня - мрія, яку знає кожен українець", „Україна обіймає, палко вітає" і т. д.

У тій же „Радянській Україні" вже не про космонавта Поповича, „славного сина українського народу", а про досі незнаного Барабашова, працівника харківської обсерваторії, пишуть, що він — українець, є автором першого в історії атласу зворотного боку Місяця. Навіть уже й про колгоспників пишуть, що вони — не радянські, а українські колгоспники — достроково продали державі урожай, зібраний цього року.

Що це — ілюстрація з „Націоналістичного раю" Остапа Вишні, де „летить галка через балку, дуб на дуба похилився, тече річка невеличка" — і все це щироукраїнське? І де те „злиття мов", про яке сказано в новій програмі комуністичної партії, де той „об'єктивний процес нівеляції мов", де ті заяви, що „слід з усією большевицькою наполегливістю і непримиренністю викорінювати навіть найменші прояви націоналістичних пережитків"?

Над усім цим спустилася заслона мовчання. Покищо, звичайно. І тому сприймати поважно „буржуазно - націоналістичний ухил" Хрущова і його поплічників було б великою, дуже великою помилкою. Бо все це — спритність рук і ніякого мошенства, як казали колись ярмаркові фокусники. Все це — ані найменша зміна генеральної лінії партії в національному питанні. Це — сальто - мортале Нікіти Хрущова, учинене з тактичних міркувань.

Нова програма комуністичної партії, зокрема її розділ про національну політику, треба думати, викликали серед поневолених Москвою народів, передусім серед молоді, дуже негативну реакцію, розворушили небажані для Москви настрої. Задекляроване в тій програмі знищення національних відмінностей, „щораз тісніше об'єднання націй", за яким криється не що інше, як тотальна русифікація — очевидно, в теперішній час творення нових держав і усамостійнення колоній з їх власною мовою і культурою — також не сприятиме Москві в її зовнішній пропаганді, в її виступах на форумі Об'єднаних Націй, в підривній діяльності її аґентури в країнах Азії і Африки.

Щасливою нагодою відвернути увагу суспільної опінії в інший бік були понадхмарні рейди Ніколаєва і Поповича. „Український коник", на якого в зв'язку з цим сів Хрущов, ні до чого його не зобов'язує. Можна побавитися з українцями, „радянські люди" можуть на якийсь час відступити своє місце „українським людям", а програма компартії з її курсом на обмосковлення не-російських народів залишається без змін. Цариця Катерина, яка зруйнувала Запорозьку Січ, також любила інколи побавитися з запорожцями.

В. С-ко

ЗДА платять тепер за нездарність адміністрації Айзенгавера — твердить Труман

Гартфорд, Коннектикт. — Колишній президент Гаррі С. Труман, промовляючи на демократичному прийнятті для зібрання фондів на виборчу кампанію, гостро атакував уряд колишнього президента Айзенгавера і твердив, що ЗДА мусять тепер „платити кару за 8-річну нездарність Айзенгаверового уряду". Труман казав, що він „рискує твердити, що історія не буде так прихильно оцінювати президента Айзенгавера, як це робила, а частинно ще й тепер робить преса". Труман хвалив губернатора Джана Демпсі, який старається про перевибір, і Абрагама А. Рібікоффа, який кандидує на сенатора. На думку Трумана виборці сильно повинні підтримати тих кандидатів демократів, які йдуть за програмою президента Кеннеді, бо Кеннеді оголосив програму, що має продовжувати те, що було припинене від 1952-го до 1960-го року, коли в Білому Домі урядував Айзенгавер.

Пам'ятник, який дратує вільний світ

Донедавна, за практикованим звичаєм, двічі на день совєтський автобус привозив у британський сектор Берліну почесну військову сторожу біля величезного пам'ятника у честь полеглих вояків червоної армії. Після дикунського вбивства німецького втікача із східнього сектора Берліну, який помер на межі двох світів з упливу крови, обурене німецьке населення обкидало камінням і повибивало шиби в автобусі з „почесною сторожею". Після того через західню територію Берліну до пам'ятника червоних „героїв" їздили озброєні до зубів совєтські вояки у панцерних автах.

Люди у вільному світі, стежачи за небезпечними інцидентами на цьому відтинку холодної війни, запитують: чому якраз на терені західнього Берліну поставлено цей пам'ятник? Чому совєти нехтували домаганням американської командантури Берліну перевозити свою „почесну" військову сторожу крізь недалеку від того пам'ятника Бранденбурзьку Браму? Адже тудою так близько, всього кілька бльоків від східнього сектора. Замість цього двічі денно їздили совєтські панцерні авта під гнівні вигуки німецького населення далекою окружною дорогою, через американський сектор, щоб дістатися у британський, на краю якого стоїть цей пам'ятник.

Відповідь на все це, незнане досі світові, подають американські журналісти з Бонну.

Як відомо, у вересні 1944-го року в Лондоні складено й підписано чотирма потугами договір у справі поділу та адміністрації Берліну. Наступного року, весною, столиця „Третього Райху" була здобута совєтськими військами. Треба було кількох тижнів настирливих і гострих пертрактацій з совєтським „союзником", щоб західні альянти взяли під свою окупацію три сектори Берліну — американський, британський і французький. Протягом цього часу большевики безконтрольно хазяйнували в зруйнованому місті. Одним із перших їхніх односторонніх актів було — обрання місця на пам'ятник у честь полеглих в Берліні вояків червоної армії. Без жадного порозуміння із західніми альянтами обрали вони місце в британському секторі.

Чому так сталося? Американські пресові звітодавці подали недавно причину такої наявної арогантції: місце, обране під пам'ятник, належить до найкращих і найбільш репрезентативних в усьому Берліні. Мабуть, щоб задовольнити свою пиху, як „єдиних переможців", большевики порішили в перших днях після капітуляції Німеччини присвятити це місце своїм „героям". Це — найкращий парк Берліну, Тірґартен, що знаходиться недалеко колишнього Райхстаґу, за яких сто п'ятдесят метрів від славної Бранденбурзької Брами.

Чому не тудою, але через далекий контрольний пункт „Чарлі" в американському секторі відбувалися ті наладовані динамітом переїзди совєтських панцерних авт?

Бранденбурзька Брама була заґратована совєтами, вона є ніби складовою частиною „муру ганьби", побудованого на границі совєтської та британської зон. В лябіринті совєтських плянів і махінацій довкруги берлінської „бочки пороху" також і це має своє значення. Щоб підкреслити свої „права" чи пак претенсії до західн. Берліну, большевики влаштовували такі небезпечні паради. Кожна провокація — це вода на їхній млин. Ось чому змовчали вони на ноту Вашингтону, на кількакратні домагання американської командантури в Берліні — змінити, тобто скоротити до мінімуму, маршрут почесної сторожі до пам'ятника в західньому Берліні.

Тверда постава трьох західніх комендантів Берліну супроти большевицького зухвальства кінець-кінцем мала успіх: большевики, ставши перед загрозою збройного удару, погодилися змінити маршрут своєї „почесної сторожі", і тепер вона в'їздить до західнього Берліну через ближчий до пам'ятника перехідний пункт, так званий міст Зандкруґ.

Це — ще один переконливий доказ, що тільки твердою і рішучою поставою у відносинах з Москвою може вільний світ добиватися успіхів.

О. М.

І. Світ

ПОДОРОЖ НА ЗАХІД

(1)

Ці подорожні враження є вислідом нашої поїздки з Ню Йорку на далекий з а х і д ЗДА. В своїм житті були ми обдаровані щастям багатьох мандрівок, які нараховують десятки тисяч миль.

Ціллю перших наших поїздок були відвідини копалень та фабрик в Україні, в Донецькому басейні та на Катеринославщині, за завданням Гірничого музею в Харкові, 1915-16 р. р., потім довелося їхати з Батьківщини через Сибір на Далекий Схід.

Тоді, в роках 1918-22, бачили ми Зелену Україну, Приморщину, Японію та Корею, а потім — мандрівка до Манджурії. Там відбули десятки різного роду журналістичних та дослідних поїздок. І нарешті — переїзд до Шангаю, відвідини столиці Китаю, — Нанкіна.

Звідти вже до Формози в 1951 році. Відтоді Азію залишили ми назавжди, щоб пожити трохи на Алясці і переїхати до Ню Йорку через Канаду. В 1958 р. відбули ми першу подорож по ЗДА — 11 тисяч миль.

Вибираючись на З а х і д ЗДА, уклали ми добрий плян, щоб забезпечити собі найбільше вражень, бож, як відомо, гарні враження — це еліксир вічної молодости.

Літак ми відразу відкинули. Найліпшим способом подорожування є залізниця — краєвиди з вікна вагону, зупинки на стаціях, зустрічі з подорожніми та розмови розкривають широкі перспективи. Зокрема добре надаються для цього так звані „домкари", тобто вагони зі скляними верхами, що є у найліпших потягах на захід від Шикаґо або Ст. Луїс.

Ню Йорк залишили ми увечері 18 липня, виїхавши експресом до Шикаґо. Звідти фактично можна рахувати початок подорожі, бо до того велетня-міста їхали ми вночі, а наступного дня о 12 годині були вже в потягу північно - тихоокеанської залізниці — „Експресі Північного Берега".

Це — прекрасний потяг з 18 вагонів і з трьома дизелями, що його ведуть. Наші місця були внизу одного з „домкарів".

Сидячи у м'якому фотелі, ви навіть не чуєте грюкоту колес, і перед очима відкриваються щораз нові краєвиди. Пробігли передмістя Шикаґо, і потяг, набираючи ходу, помчався, залишаючи за собою фарми, маленькі містечка, станції, гаї та лани.

Нагорі в „дом-карі" ще ліпше дивитися в далечінь, що швидко наближається до вас і розбігається на обидві сторони. Там далеко з'являються якісь неясні точки, що хутко виростають у дерева чи будови, і змінюються враз сигнальні світла, коли їх проскакує дизель. Зупинок дуже мало, швидкість потягу 65-80 миль на годину.

Ми мандруємо р е й к а м и Бурлінґтонської з а л ізниці, одної з найліпших в Америці. Кусень дороги до Сен-Полу був цікавий тим, що лінія залізниці біжить тут вздовж ріки Міссіссіпі, починаючи від м. Севану й далі на північ, через простори стейту Вискансин, який належить до семи північних стейтів, що звуться „харчовим поясом" Америки.

Країна досить одноманітна, вкрита безконечними ланами, на яких пасеться худоба, де-не-де переліски. Вискансин має 168 тисяч фарм, які дістають щороку понад 1200 мільйонів долярів за свої продукти. Звідси по всій країні розвозять молоко, сир та масло. Є тут також розвинена промисловість — 7000 заводів та фабрик.

У 1634 р. француз Жан Ніколе був першою білою людиною, що прийшла сюди; за ним прийшли інші, і вже в 1660 р. був тут місіонер, що проповідував х р и стиянство. Майже сто літ точилася війна з тубільцями, яким поведінка французів докучала. В 1760 р. вони допомагали англійцям в часи американської революції.

Політично стейт Вискансин консервативний. В 1952 р. та в 1956 р. Айзенгавер дістав тут майже по мільйону голосів.

∴

Під вечір ми дісталися до Сен-Полу, столиці с т е й т у Міннесота. Вона має один з найкращих в Америці будинок Капітолю і сполучена дев'ятьма залізничими лініями з рештою країни.

Потяг іде вздовж найбільшої ріки Північної Америки, що має довжину 2552 милі, іноді котиться майже понад самим берегом. На ріці бачимо пароплави, моторові та звичайні баржі. Ближче до міста видніють човни з рибалками. На островах, розкиданих по ріці, гаї, будинки. На о. Пепін, — знаний стейтовий захоронок для звірів та птахів.

Стейт має понад 10 тисяч озер. Центром його вважається містечко Беміджі, де жив колись напівлеґендарний Пол Буніян. Цьому піонерові та його волові поставили пам'ятник. Тут, у парку Ітака, в затінку старих дерев, оброслих мохом, тече маленький струмочок холодної прозорої води, що дає початок Міссіссіпі, оспіваної поетами і описаної Марком Твеном у його знаменитій книзі „Життя на Міссіссіпі". Адже на її берегах у містечку Ганнібалі минули дитячі роки автора „Життя Тома Сойєра".

Потяг котиться далі на захід, забирає і залишає на станціях пасажирів. Цікаво, що американські залізниці, загальна протяжність яких у три рази більша, як залізниць СССР, затрудняють разом 850 тисяч службовців та робітників, тоді як в Совєтському Союзі працюють на залізницях 3.500.000 людей. Заявив це представник Вабешської залізниці, який відбув візиту в „найпередовішій країні", де знайомився зі станом совєтського транспорту.

Дійсно, як можна рівняти ці дві системи. В Америці безконечні навантажені потяги на станціях і в русі. І ... дуже мало людей за працею. Хто ж робить всю роботу? — Досконала система постачання, механізоване навантаження й перевантаження з вагонів на авта, і навпаки — це все дає разом швидкість, продуктивність і високу заробітну платню.

Назва стейту М і н несота походить від і н д і янських слів, що означають „небесносиня вода", бо там, як згадано вище, розкидані тисячі озер. Само лише місто Міннеаполіс, відокремлене рікою від Сен-Полу, має 11 озер, що робить його надзвичайно мальовничим. Широкі бульвари та парки прикрашені квітниками, вліті все зеленіє.

Місто знамените с в о є ю симфонічною оркестрою, інститутом мистецтва та іншими культурними закладами. Разом з Сен-Полом творить воно „твін-сітіс", в якому є значні українські громади, що живуть дуже активним громадсько-суспільним життям.

Олег Лисяк

А МОЖЕ ГЕЛІКОПТЕРЯ?

Хто не літає літаками частіще, той вірить в те, що літак — найшвидший засіб комунікації. Але це невірно. Ніхто, ясна річ, не пробує сказати, що є якийсь швидший надземний конвенційний засіб транспорту, якщо не брати до уваги міжплянетарних ракет, що колись стануть теж конвенційним засобом подорожування.

Щождо літаків, старомодних апаратів з крилами до літання в повітрі, то літак летить досить швидко. Але як прилетить на місце, то що тоді? Візьмім, що хтось вибрався летіти з Ню Йорку до Дітройту. Скажім теж, що той хтось живе на острові Менгеттені в Ню Йорку.

Отже, виїздить той пасажир на летовище Айдлвайлд. Очевидно, підземкою на Айдлвайлд не заїде. Маєте ще з собою багаж. Беремо таксівку. Припустім, що маємо щастя, і літак має відлетіти в такому часі, коли на вулицях Ню Йорку є менший рух. Це тільки теорія, бо в Ню Йорку ніколи рух не є менший.

Ми вже зловили таксівку і вже їдемо. З долини міста на Менгеттені на летовище треба рахувати їзди годину півтори.

Приїхали ми вже на летовище Айдлвалд, і показується, що маємо щастя, бо літак незабаром відлітає. Але, може трапитися, що лет відкладено, скреслено, літак спізнився, або ще якась біда і одним словом — вас „трансферують" на іншу лінію. Ну, щож — замість чекати годину чи дві, ви вибираєтеся до летунської стації іншої компанії, бо на тому летовищі кожна лінія має свої стації, віддалені одна від одної на милю або півмилі.

Тепер треба лише зловити таксівку, які стоять в лінії і чекають на їзду, але до міста. Так близько — одна миля, ніхто їхати не хоче — не має бажання за вашу дурну милю тратити місце в лінії. Ну, а ви маєте багаж, а пішки півмилі ви не підете, минули вже ті часи, ого-го!

Ну, нарешті ви вже сидите в літаку, а від виїзду з Менгеттену минуло разом більше як дві години. Автом ви були б за той час вже десь у половині Пенсилвенії. Тепер, ще лише година льоту, і ви вже будете в Дітройті.

То значить — не зовсім так в Дітройті, бо ви щойно на дітройтському аеродромі „Віллов Ран" — який розташований від Дітройту на яких сорок миль. Тепер сідаєте до автобуса, і за яких чергових півтори години ви вже в центрі міста. То вже разом яких п'ять годин від виїзду з летовища в Менгеттені.

Ну, але ви не приїхали до центру Дітройту, ви не збираєтеся відвідувати мільйонерів в „Дженерал Моторс", ви хочете їхати до українського і польського Гемтремку, або, як кажуть офіційно, „Дітройт — Схід". Ну, тоді ще один автобус, ще півгодинки, не більше.

Ви не хочете вертатися з Дітройту до Ню Йорку цією самою дорогою. Ви набралися розуму, або, вам так, принаймні здасться. Пощо нам летіти на летовище Айлвайлд, переконую мого супутника, краще полетимо до Елизабету в Ню Джерзі, а звідтом вже лише рукою подати на долішній кінець Менгеттену, в кожному разі ближче ніж з того Айлдвайлду. Є комунікація гелікоптером з Елизабету прямо на Волл Стріт. Сядемо в гелікоптер, це ж також літак, хоч крил не має.

І все було б добре, якби не газети. Заки ми купили квитки на літак до Елизабету, в руки мойого товариша подорожі впала стара газета з Ню Йорку, ще з липня. А там стояло надруковане чорне на білому, що той гелікоптер, яким ми вибиралися летіти, влетів у воду разом з 22 пасажирами. Правда, ніхто не потонув, бо гелікоптер був амфібійний і міг плавати, але мій товариш ані слухати не хотів про літання гелікоптером, кажучи, що має жінку і діти...

Ну, ми мусіли знову вживати не-модерних засобів комунікації, щоб дістатися до Ню Йорку. Треба було їхати автобусом, джетом, таксівкою, підземкою. Ціле щастя, що вже нема в Ню Йорку трамваїв. А поки дісталися до Філядельфії, треба було ще їхати залізницею і автентичним трамваєм, таким як двадцять років тому у Львові.

Модерні засоби комунікації мають різні колючки. Але гелікоптером таки треба буде поїхати. Може аж тоді як вже ріка Гудсон замерзне, і не буде небезпеки втопитися.

Річні збори Асоціяції Університетських Професорів

Недавно заснована Українсько-Американська Асоціяція Університетських Професорів, яка нараховує 61 члена, відбула річні загальні збори 1-го вересня в залі Українського Інституту в Ню Йорку. Зборами проводила Президія, в склад якої входили д-р Богдан Винар з Денвер Університету як предсідник, та мґр Іван Телюк з Ню Гейвену Коледжу — як секретар.

Від Президії УВАН привітав збори проф. Г. Костюк, ствердивши радісний факт, що на зміну старших професорів української вільної науки, приходить поважна зміна молодшої Генерації, яка і надалі буде захищати українську вільну науку, спеціяльно в сьогоднішніх часах холодної війни. Москва не боїться принагідних демонстрацій, але науково опрацьовані книжки про правдиве обличчя московської імперії зганяє сон кремлівської кліки. Від Українського Інституту Америки, і Об'єднання Професійних Організацій привіт зложив дир. Ю. Ревай, підчеркуючи важливість асоціяції, яка творить поміст між двома світами американської і української вільної науки. Від старшого покоління професорів привітав присутніх проф. Роман Придаткевич.

На порядку нарад були звіти з діяльности уступаючої управи, справи видавничого фонду, співпраця з іншими організаціями, та вибір нової управи. Під час перерви на запрошення дир. Ю. Ревая, присутні оглянули проєкт пам'ятника Т. Шевченкові в Вашингтоні.

До важливих постанов належать заклик до всіх членів асоціяції взяти активну участь у наших наукових осередках як УВАН чи НТШ, співпраця з діючими студентськими організаціями, закотити до асоціяції всіх професорів з канадійського терену, сконтактуватися з Т-вом Бібліотекарів в справі видання каталогу україністики, та запроєктовану статутову комісію, що мала б поробити поправки до статуту.

До нової управи вибрано: проф. М. Мельник—голова, проф. М. Яворський, проф. Воскобійник, проф. Б. Винар — містоголови; проф. М. Цап — секретар-скарбник (запропонований). Контрольна Комісія: проф. Роман Придаткевич — голова, проф. Боцюрків — секретар (запропонований), проф. І. Фізер — член.

Комісія Фонду: професори: П. Стерчо, І. Каменецький, Боцюрків, Ю. Фединський (запропонований) і Петришин.

На нарадах був присутній як гість від УВАН проф. Л. Чикаленко, який по закінченні нарад запросив присутніх оглянути новонабутий дім УВАН, з чого скористало багато присутніх.

Петро Янюк

САМІТНА МОГИЛА...

Завжди в суботу, люди бачили його, як із слідами болю, що виборознили ще нестаре лице, вступав у цвинтарну хвіртку, здіймав бриля, що потім теліпався в руках і оббивався об його коліна, злегка поправляв безладне волосся і скеровував свої неспокійні кроки в сторону одної могили. Їх на цвинтарі більше. Всі вони вистругнчились рядочками, а позолоть вирізаних на них прізвищ переламлювалася в скісних проміннях сонця. Біля могил, то тут, то там, стояли люди, без руху. Від них віяло чорним смутком.

На деревах пожовкле листя шелестіло осінню пісню.

Онисим наблизився до могили. Тремтіли йому ноги, дрижало обличчя, важким горохом котились сльози по лиці. Він падав навколішки, голову, прихиляв до могили і схлипував. Все тіло тряслося, він обтирав солоні сльози, що доходили аж до уст. З уст вилітали невиразні слова, а з грудей виривався стогін.

Га, ти чуєш?... Ба, та то біда, що ти не чуєш! Якби чув, то вийшов би з того гробу, та здавив би мій біль, та привітав би старого! Ти притиснув би до моєї руки, щоб її поцілувати. І ти б хоч одне, однісеньке слово промовив і втихомирив моє горе! Але ти не виходиш. Ти не вийдеш, і мого болю не притишиш і не стримаєш моїх сліз...

Рука гладила могилу. Просовувалась від одного її берега до другого. Онисим то нахилявся до могили, то знову підносив важку голову.

Серед віття дерев плакав разом із ним осінній вітер.

Біля могил походжували люди. На могилах стояли надгробні, сіробілі плити. На цьому християнському цвинтарі майже не було хрестів. Новітні християни замінили ознаку перемоги хреста над смертю, — брилою каменюки.

Га, ти гадаєш, що мене осиротив? Та ти, небоже, осиротив сам себе! А якже, сам себе! Якби ти осиротив тільки мене, то воно півбіди. От, старий Онисим не мав би з ким мови зняти про рідну землю, про ту нудьгу, що гадиною в'їлася у моє серце. Хе! Не мав би з ким поговорити про золоте українське сонце, яке заміняли за сонце чужини, бо мусіли втікати з рідної землі.

Дві простягнені руки безвладно спочили на могилі. Постать Онисима немов прилягла до землі. Його зір зупинився на дереві, по якому бігала вивірка. Вона перескакувала з гілки на гілку й гойдала віття дерева. Онисим бездушно приглядався її мандрівці. Буря, що виникла в його душі кілька днів тому, стала хуртовиною. Все в ній плакало. Йому нараз видалось, що неспокійний вітер сміється з його болю, з його безсилля.

Ну, і чого смієшся? Га? Чого?... Тобі тільки пустувати. Тобі не до серця мій біль, і сум! Не смійся!

Голова похилилася додолу, доторкаючись своїм чолом могили. Постать Онисима, немов погойдувалася. То так ним хитав біль.

З розпростертими руками лежав на могилі. Вітер грався його волоссям і охолоджував зболіле обличчя. Вивірка збігла з дерева і заглядала в його очі. Онисим отуціло глядів на неї. Йому повертався спокій. Він поволі піднімався і сперся руками об могилу. Вивірка відскочила на бік, жвавенько гризучи щось. Та й вітер прищух, а по небі, мов човенця, плили біленькі хмаринки, спокійно погойдуючись, мов на хвилях річки.

Онисим довго скаржився на свою долю і щораз спокійніше робив це.

Недалеко від нього далі стояли людські постаті. Вивірка вибігла на конар дерева, й в лапках мала якусь нову знахідку.

Онисим пристрасно молився. Слова молитви розпливались по цілому тілі і вливали в душу спокій.

— Чаю воскресення мертвих і життя будучого! А-а-ам-м-і-і-нь!

Лице його опромінило неземне щастя, коли дійшов до тих слів. Підвівся з землі і став з Євангелії нагадувати собі слова: — Хто вірує в Нього, матиме життя вічне, і Я воскрешу його в останній день!

Онисим сильний вірою ішов у дальше життя, покидаючи дорогу могилу на цвинтарі...

Ню Йорк — „Мекка комуністичних шпигунів"

Ню Йорк. — Колишній польський військовий аташе у Вашингтоні полковник Павел Монат, який в 1959 році вибрав свободу і попросив про право азилю у ЗДА, видав в цих днях книжку у Видавництві Гарпер енд Роу під заголовком „Шпигун у ЗДА", в якій називає місто Ню Йорк „Меккою для комуністичних шпигунів у ЗДА". Він хвалить нюйоркські готелі, бари, підземки, переповнені вулиці і кіна за те, що міг скриватися, виконуючи шпигунську працю. В цій книзі, написаній разом із американським письменником Джаном Діллом, Монат оповідає, як йому вдалося втекти від американського агента тим способом, що вскочив до аптеки, де за ладою почав продавати каплі проти катару.

Літературно-Мистецький Клюб
в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
в суботу, 27-го жовтня 1962 р.
— відбудеться —
Осінній
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ
ЯРМАРОК
Щире прохання до інших Організацій на цей день не влаштовувати імпрез.
ПОДРОБИЦІ ПІЗНІШЕ.

Український Музичний Інститут
у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ
ВПИСИ
на шкільний рік 1962-63
Предмети навчання та вчителі:

ФОРТЕПІЯНО:
О. МУЗИЧЕНКО — MO 2-0128, Н. Й.
Н. НЕДІЛЬСЬКА-СЛОВОДЯН — GL 5-9299
Ю. ОРАНСЬКИЙ — DA 9-1289
Б. ПЕРФЕЦЬКИЙ — DA 4-3826
М. ПОЛЕВСЬКИЙ — TR 3-9487, Н. Й.

СКРИПКА, КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ:
А. ОГРОДНІК-ЖИЛАВА — GL 5-7805
О. СІМОВИЧ — VI 8-1257

СОЛЬОСПІВ:
І. ЧЕРНЯХІВСЬКА — GL 7-0436

ТЕОР. ПРЕДМЕТИ, ХОР, ОРКЕСТРА, ДИРИҐУВАННЯ:
Ю. ОРАНСЬКИЙ — DA 9-1289

ПІВРІЧНІ ТА РІЧНІ ІСПИТИ Й СВІДОЦТВА, УЧНІВСЬКІ ВИСТУПИ, КОНЦЕРТИ
Навчання почалося:
в ПОНЕДІЛОК, 10-го ВЕРЕСНЯ 1962 р.

УПРАВА БАТЬКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА при „САМОПОМОЧІ" в НЮ ЙОРКУ
повідомляє всіх Батьків, що
Надзвичайні ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
відбудуться
в СЕРЕДУ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1962 року
в год. 6:30 вечора,
в домівці „САМОПОМОЧІ" в НЮ ЙОРКУ
(98 Second Avenue).

Рівночасно повідомляємо всіх Батьків, що Школа Українознавства при „Самопомочі" існує дальше і буде вести навчання. — ВПИСИ на шкільний рік 1962/63 відбуваються щоденно, від год. 1:00 до 7:00 вечора, в домівці „Самопомочі".

Школа Українознавства при „Самопомочі" не має нічого спільного з новоствореною школою під фірмою Учительської Громади, Інк., непризнаною Шкільною Радою УКК.

УПРАВА БАТЬКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ
УПРАВА ВІДДІЛУ ОУА „САМОПОМІЧ"

Український Літературно-Мистецький Клюб

З Літературно-Мистецького Клюбу у Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 14-го вересня ц. р. відбудеться відкриття осіннього сезону Клюбу вечором вакаційних вражень, в якому візьмуть участь Ольга Соневицька, Наталія Чапленко, Антін Малюца і Сергій Литвиненко. Початок о годині 8-ій веч.

● Провідник негритянського населення в Джорджії Ч. В. Кінґ критикує президента Кенеді за те, що не здійснює своїх обіцянок в ділянці охорони громадянських прав. Кінґ заявив: „Найвищий час, щоб Президент усвідомив собі, що не може робити компромісу з білими расистами, яких можна поборювати, а не з ними співпрацювати".

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ:
1. ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ
проф. д-р М. ДОЛЬНИЦЬКИЙ
Ціна — $1.50
2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
проф. Вол. РАДЗИКЕВИЧ
у трьох томах — $4.50
КНИГАРНІ І ШКОЛИ — 50% ОПУСТУ,
при готівковому замовленні 50 примірників.
Замовляти:
UKRAINSKA KNYHARNIA
19157 Wexford Street — DETROIT 34, Mich., USA

Видавництво Шкільної Ради — УККА
— видало —
ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ
затверджені
ШКІЛЬНОЮ РАДОЮ
до вжитку в наших школах:

Новий буквар і Перша читанка — Уклад і текст К. Кисілевського (з ілюстраціями в трьох кольорах)	$2.00
К. Кисілевський: Вивчаймо українську мову, початковий підручник для пізнання правописних і мовних явищ, частина І	0.85
К. Кисілевський: Правописні листки для II і вищих років навчання	0.50
К. Кисілевський: Вивчаймо українську мову, правописні й граматичні вправи для четвертого й п'ятого років навчання української мови	1.35
В. Романенчук: Українська читанка для II року навчання української мови	2.00
Е. Ю. Пеленський: Українська читанка для III року навчання української мови	1.50
Е. Ю. Пеленський: Українська читанка для IV року навчання української мови	1.50
К. Кисілевський: Українська читанка для V року навчання української мови	1.85
К. Кисілевський: Українська читанка для VI. року навчання української мови	2.20
М. Овчаренко: Українська читанка, „Золоті ворота" для VII року навчання	3.00
К. Кисілевський: Хрестоматія з української літератури для VIII. і вищих років навчання української мови	3.90
К. Кисілевський: Граматика української мови	0.75
В. Янів: Нарис української культури для VIII і вищих років навчання	2.00
І. Крип'якевич: Історія України для V. і вищих років навчання	1.25
М. Дольницький: Географія України (нове, перероблене й доповнене видання) для V. і вищих років навчання	1.50
Е. Жарський: Географія — Природа України для VII. і вищих років навчання	2.00
Географічні зошити (контурові мапи України для вправ) для всіх років навчання	0.50
Е. Жарський: Руханка, гри, забави, нарис програми фізичного виховання	1.00
Програми навчання й виховання	2.00
К. Кисілевський: Українознавство в школі, програми, дидактика	0.50
Шкільні деннички	1.00
Шкільні каталоги	1.00
Свідоцтва	0.10
Вписові карти	0.05

Замовлення висилати на адресу:
EDUCATIONAL COUNCIL — U.C.C.A. —
SHKILNA RADA
P. O. Box 391 — Cooper Station — NEW YORK 3, N. Y.

385-ий Відділ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗУ в МІННЕАПОЛІСІ, Мінн.

Управа вищезгаданого Відділу ділиться сумною вісткою із своїми Членами, із усіми Підгаєчанами, на придбаних Батьківщинах поза залізною заслоною, що дня 2-го вересня біжучого року, в год. 7:30 вечора, відійшов від нас на вічний спочинок наш Дорогий Член, Член Парохії Церкви св. Константина, Кооператор, Секретар Сільської Управи у Галичі, Секретар Читальні Просвіти, сталo щирий жертводавець на народні цілі, підстаршина у Визвольних Змаганнях, всіми улюблений і всіми шанований

бл. п. Гілярій РИГАЙЛО

народжений дня 28-го травня 1892 року в Галичі, біля Підгаєць, Західня Україна.

ПАНАХИДИ за спокій душі Його відправив місцевий парох Монсиньйор о. Леськів, у понеділок, 3-го вересня ц. р., в год. 7:30 веч., та у вівторок, 4-го вересня ц. р., в год. 7:00 вечером.

В середу, дня 5-го вересня ц. р., в год. 9:00 ранку, відправлялися за Померлого, Богослуження, опісля Тлінні Останки, відпроваджено, при великій участі громадянства на вічний спочинок на цвинтар Резорекшен.

ПОКІЙНОМУ ГІЛЯРІЄВІ ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Іван МАШТАЛІР, голова — Гілярій ПАПІЖ, секретар

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в неділю, 9-го вересня 1962 року упокоївся в Бозі наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДУНЬО і БРАТ
бл. п. ВАСИЛЬ СЕНИШИН
проживши 78 роки,
замешкалий при 104 India St. — Brooklyn, N. Y.

ПОХОРОН — в СЕРЕДУ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1962 року, в год. 8:00 ранку, з пох. заведення Mizgalski Funeral Home, 946 Manhattan Ave., Brooklyn, до церкви св. Духа. Після Заупокійної Служби Божої, в год. 8:30, тіло Покійного буде поховане на цвинтарі St. Charles Cemetery, Farmingdale, L. I.

В глибокому смутку:
дружина — НЕЛЛІ
сини — НИКОЛА, АЛЕКСАНДЕР і ІВАН
доньки — Марія ВИСОЦЬКА, Анна МАРКО, Олена ГАВКІНС
8 внуків і брат в Англії

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. МИРОСЛАВИ ДРАГАН
пересилаємо — $15.00
на пластові табори в Німеччині.
34 ПЛАСТОВИЙ КУРІНЬ ім. 500 ГЕРОЇНЬ з КІНГІРУ

Замість квітів на могилу
сл. п. МИРОСЛАВИ ДРАГАН
склала — $10.00
на цілі „Рідної Школи" в Джерзі Сіті
ПАВЛИНА СКРЕМЕТА з Трентону

Замість квітів на могилу
бл. п. Миколи Марновського
складаємо суму $25.00
на Наукове Товариство ім. Шевченка.
ІРИНА і ПАВЛО ДЖУЛЬ

У 10-РІЧЧЯ „СОЮЗІВКИ"

ТРАДИЦІЙНИЙ ВЖЕ ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ
СОЮЗОВИЙ ФЕСТИН
— відбудеться —
цього року в суботу і неділю, 15-го і 16-го ВЕРЕСНЯ на СОЮЗІВЦІ.

ГОЛОВНА АТРАКЦІЯ:
ВИБІР „МІСС СОЮЗІВКИ" на 1963 рік.
Майстром церемонії при виборі „Місс Союзівки" буде МИКОЛА ПОНЕДІЛОК.

До конкурсу можуть ставати українські дівчата у віці від 17 до 25 років. Членство в УНСоюзі є обов'язковою вимогою. „МІСС СОЮЗІВКА, крім відзначень і почестей, має право до безкоштовного одноитижневого побуту на Союзівці в найближчому сезоні, а її дві дружки зможуть провести там безкоштовно довільний кінець тижня.

Танцювальний Ансамбль „ЧАЙКА" з Канади в складі 50 осіб.

ВЕСЕЛИЙ ВЕЧІР
М. Понеділка й І. Керницького
(ІКЕРА)

У ПРОГРАМІ:
ТУРНІР ВІДБИВАННИ ЖІНОЧИХ ДРУЖИН
В цьому турнірі, який влаштовує СОЮЗІВКА за апробатою СУАСТ-Схід, беруть участь такі дружини
„ДОВБУШ" — Ню Гейвен ● „ТРИЗУБ" — Філядельфія ● УСК — Ню Йорк
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" А. — Нюарк ● „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" Б. — Нюарк
Турнір почнеться в СУБОТУ, 15-го ВЕРЕСНЯ — в год. 11:00 рано.

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ
в подвійних грах (деблях) чоловіків.

Початок змагань:
в СУБОТУ, 15-го ВЕРЕСНЯ, в год. 11:00 рано.
Зголошення до участи прийматиме Ю. ЛОМАГА на Союзівці до 10:00 год. рано в суботу, тобто на годину перед початком змагань.
Організатор змагань „Чорноморська Січ" — Нюарк.

Кредитівка „Самопоміч" в Шикаго

Минуло 11 років від існування кредитівки „Самопоміч" в Шикаго, і практичне значення цієї кооперативи для українського суспільства виявляється тепер дуже ясно. Почала вона свою працю, маючи 48 членів, а тепер в ній організовано 3.300 осіб. Тоді вона мала $ 359, а тепер $ 3.414.064.05.

Але придивімося в першу чергу, як ця кредитівка допомагала нашому суспільству, різним громадським організаціям і установам. Жадна громадська організація, яка за свою фінансову базу має тільки членські внески та дрібні пожертви, не зможе виявити ширшого розмаху, доки не збере відповідного капіталу. Але на це треба багато часу, і організація може до того часу заснітитись. Та в Шикаго це не сталося, бо задумана Дитяча Оселя в Равнд Лейку дістала від „Самопомочі" позичку $ 25 тисяч. Пласт дістав $ 14.000, СУМА $ 4.350, Укр. Нац. Музей $ 7.655, Відділи УНС $ 16,000, „Українське Життя" $ 6.100, Укр. Друкарня $ 10,000, Укр. Спож. Кооператива $ 26,500, Укр. Параф. Школи $ 165.000. „Самопоміч" своєю грошовою допомогою підтримала всі ці підприємства.

Але ще більше допомагала „Самопоміч" в Шикаго потребам своїх членів і тим спричинилась, що вони в країні свого нового поселення скоріше „ставали на ноги" або „ставили собі хату". Так „Самопоміч" уділила 28 позичок українським лікарям, щоб вони працювали за своїм фахом, на суму $ 119.214, 6 позик вет. лікарям на купно і урядження тваринних шпиталів $ 91.853; 13 позик на купно й урядження газолінових станцій $ 81.900; 30 позик на купно і урухомлення торговельних і промислових підприємств $ 235.592, 1195 позик членам на купно, будову чи перебудову домів на суму $ 5.909.632 ....

Тільки чомусь наслідки цієї муравлиної праці „Самопомочі" в Шикаго ще не оцінили наші люди. Це видно з того, що ще тисячі українців несуть свої ощадності не до „Самопомочі".

Видко це й по тому, що з нагоди ювілейного дня шикаговської „Самопомочі" на сторінках української преси не появилася замітка від сторонніх авторів-спостерігачів українського життя. Але натомість в американському журналі Іллинойської Ліги кредитових кооператив появилась довга стаття про українські успіхи. Автор її розповідає про розвиток нашої „Самопомочі" з подивом і з признанням підкреслює її успіхи.

З початком другого досятиріччя праці „Самопомочі" всі її члени мають стати її пропаґаторами між своїми приятелями й знайомими. Тим вони спричиняться до ще кращого „Самопомочі".

Ант. Кущинський

До уваги уродженців окраїнних українських земель

В газеті „Лемківські Вісті" були надруковані ряд статтей, в яких говорилося про те, щоб почати заходи за відобрання і об'єднання з Україною тих відвічних українських земель, які від нас загарбали в часи нашого лихоліття наші захланні сусіди і влучили їх до своїх держав. Мова йшла про такі українські історичні землі: Лемківщина, Засяння, Холмщина, Підляшшя й Полісся, що тепер входять в склад комуністичної Польщі; Пряшівщина, що її далі держить Чехословаччина; українські землі, що находяться перед і за рікою Тисою, що їх далі окупує Мадярщина; південна Буковина, яка далі залишилася під пануванням Румунії; північну Чернігівщину, Курщину, Вороніжчину, Тамборщину, горішню Донеччину та Кубанщину, які тепер находяться поза межами т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки.

В тих статтях видвигнено пропозицію, щоб скликати З'їзд представників жителів всіх тих українських земель, що тепер ще не входять в склад УРСР і обміркувати в який спосіб повести роботу за привернення тих наших окраїнних областей одинокому їх правному власникові — українському народові. Метою такого З'їзду буде: 1) заманіфестувати волю жителів тих українських теренів до об'єднання з материком — з Україною; 2) вибрати комітет, завданням якого буде розробляти та вводити в життя пляни по відібранні тих загарбаних українських земель; 3) популяризувати справу поревіндикації загарбаних українських областей у формі друкованих збірників, публікацій відповідних матеріялів та статтей в українській незалежницькій пресі тощо.

В надрукованих в „Лемківських Вістях" статтях цілком слушно говорилося про те, що нам уже сьогодні треба впоминатися за ті наші окраїнні землі, які від нас загарбали і привласнили собі в часи нашого історичного лихоліття наші захланні сусіди. Бо чимскоріше ті наші сусіди і ввесь світ довідаються, що ці землі наші, та що ми за них упоминаємося — тим легше буде українському народові, як прийде слушний час, їх відібрати.

Щоб скликати такий З'їзд, треба насамперед скликати нараду ініціяторів, на якій виберется Організаційний Комітет, завданням якого буде зайнятися підготовою та переведенням такого ширшого З'їзду уродженців всіх тих українських земель, що тепер є відірвані від українського материка.

Всіх уродженців тих українських земель, які є в складі чужих держав, що бажали б причинитися до започаткування ревіндикації їх вужчих батьківщин та об'єднання їх, як прийде слушний час, з Україною, просимо голоситися на нижче подану адресу. Як зголоситься по кілька представників з тих поодиноких українських областей, тоді буде скликана нарада, на якій буде обраний Організаційний Комітет, який займеться підготовою З'їзду.

Всіх тих, що мають якісь цікаві суґестії чи пляни відносно плянованого З'їзду чи пов'язаних із започаткуванням цього важного соборницького діла, просимо рівнож писати на цю саму адресу. Вони будуть розглянені на нараді ініціяторів, а пізніше Організаційним Комітетом, а по можливості надруковані в „Лемківських Вістях".

Ініціятори

У справах З'їзду писати на адресу:

LEMKO NEWS
c/o Committee for Revindication, 417 Nepperhan Avenue, Yonkers, N.Y., U.S.A.

НОВІ КНИЖКИ

(Свирид Ломачка. „Любов до ближнього". Друковано у Видавництві „Молода Україна". Ню Йорк — Торонто, 1961 рік)

Невеличка чепурненька книжечка з обкладинкою, ілюстраціями й передмовою відомого маляра і графіка Мирона Левицького. Доробок в ній чомусь названо „фейлетонами", хоч це стовідсоткові гуморески. Отже, з цього й почнімо...

Поняття гумору не завжди відповідає персональній уяві про нього. Дехто вважає за гумор звичайну насмішку. Дехто мішає в одну купу гумор і скалозубство. Є й такі любителі гумору, що визнають його лише в тому випадку, коли він приперчений гострими, а часом і не зовсім літературними словами.

Свирид Ломачка не йде за чиїмись уподобаннями й не наслідує знаних гумористів. Він знайшов свою стежку, виробив свій власний стиль, і якщо б виступив десь анонімно, його одразу б „розшифрували".

Гострий Ломаччин зір проникає в сферу духовости людини, хоч в даному аспекті „духовість" має бути поняттям умовним. Це не та Духовість з великої літери, що її кваліфікуємо, як найвищу чесноту. Духовість, узята на приціл Ломаччиного пера, — це та внутрішня прихована сторона людей, яку вони дуже нерадо показують самі, навіть стараються, щоб її не помітили. І ось тут наявна заслуга гумориста: він звертає увагу читача на замасковані неґативи, роззброює їх.

Свирид Ломачка — тонкий знавець жіночої душі. Він обрав собі типізовану літературну партнершу Марту й дошкульно, хоч і беззлобно, кпить з неї. Наприклад:

„Демонстративна біла сукня Марти — традиційний символ чистоти й невинности — декого з нас заскочила, бо це було вже третє з черги одруження Марти, але вигляд її в цій сукні був такий тріюмфально-розкішний, що про цю незначну обставину якось зразу ж забулось".

Або:

„Тут Марта виявила несподівану для її ідеалізму та завжди підкреслюваного незацікавлення земними справами прозірливість: даючи кожному з гостей шматочок пишно вдекорованого торта разом із своєю безрівнавою посмішкою, вона уважно стежила, чи хто під п'яну лавочку не кладе в полумисок якусь дрібну купюру. І коли професор Саламаха замість традиційної десятки спритно кинув п'ятку, Марта подивилася на нього так презирливо, що професор досліво знітився і розгубившись, мало не порушив урочисто дану мені обіцянку і не плюнув на блискучий паркот підлоги".

Особливість Ломаччиних персонажів у тому, що вони живі до намацальности, що не приходить у голову думка про їх вигаданість. З кожної гуморески визирає живе обличчя, цілком можливе в нашій дійсності. Від знаменитого поета Півня, який вибрав собі псевдонім „Орел", до маґістра Конюшини й літературного критика Зануди — проходить низка наших повсякденних знайомих, може, трохи гіперболізованих, але справжніх, вихоплених з еміґрантського побуту.

В книжці розкидано багато побічних дотепів, що стосуються безпосередньо якогось твору. Ось деякі з них:

„Я взяв до рук " Ротонду душогубців" (твір Тодося Осьмачки. А. Г.), щоб звернути Мартину увагу на колосальні розвиткові спроможності нашої мови"...

Тим часом кожному читачеві відомо, що якраз цей твір відзначається страшенною мовною неохайністю, а за кількістю друкарських помилок, мабуть, побив рекорд серед усіх українських видань на еміґрації.

Далі:

„Ще коли за студентських часів я заходив до „Церабкопу", щоб купити доброякісної астраханської, чи керченської тюльки, я, вагаючись з вибором, думав: Цікаво, яку тюльку споживав лорд Байрон".

Ясно, що цієї типово-совєтської „тюльки" англійський аристократ, лорд Байрон і на вигляд не бачив. Тому Ломаччине „вагання з вибором" та з ґротескним бажанням уподібнитись Байронові, викликає раптову посмішку.

Ще:

„Грала музика — щось радикально-мажорне, не то Крейцерова соната, не то останнє танґо Весоловського".

Всіх, що хоч трохи розуміються на музиці, розвеселить це порівняння, бо ж „де Рим, а де Крим".

Антін Кущинський

АМЕРИКАНСЬКА КОРОЛЕВА КРАСИ 1963

Під час конкурсу краси в Атлантік Сіті обрано на „Міс Америку 1963" — 20-літню красуню Джеклін Джейн Меєр із Сендаски в Огайо. Водночас із титулом королевої краси вона одержала стипендію на студії в сумі $10.000.

Під час Союзового Фестину на Союзівці відбудуться відбиванкові і тенісові змагання

Йорк. — Заповіджений на 15 і 16 вересня на Союзівці Союзовий Фестин буде багатий на різнородну програму. Також і спортовій частині програми фестину присвячено належну увагу. В суботу рано почнуться на Союзівці відбиванкові змагання жіночих дружин: „Довбуша" — Ню Гейвен, „Тризуба" — Філядельфія, УСК-у Ню Йорк, та двох дружин „Чорноморської Січі", якої ланковий відбиванки Адріян Лапичак є організатором та керівником цих змагань. Жіночі дружини відбиванки українських клюбів мають за собою багато гарних осягів в різних американських турнірах, та й змагання жіночих відбиванкових дружин в українських першенствах СУАСТ-у стали вже щорічними атракціями спорту. Цей турнір відбиванки жіночих дружин, хоч і не має ставки боротьби за офіційний український чемпіонат Сходу, буде всетаки цікавим змагом між нашими найкращими шістками відбиванки жінок. Турнір цей на Союзівці відбувається за апробатою та під опікою СУАСТ-у. Тенісова частина спортової програми внесе дещо нового в наші тенісові змагання. Це будуть неофіційні змагання за першість українців на сході ЗДА в подвійній грі (деблях) чоловіків. Організацією цієї частини спортової імпрези на Союзівці займається „Чорноморська Січ" в Нюарку і керуватиме тенісовими грищами Юрій Ломаґа. Зголошення до участи в турнірі прийматиме Юрій Ломаґа до 10.00 год. ранку в суботу, початок гор о год. 11.00. За участь в турнірі не будуть платити учасники жадної оплати, натомість кожний учасник має привезти зі собою м'ячики.

Виставка студентів мистецької школи Л. Р. Кузьми в Ню Йорку

Існування українських мистецьких шкіл треба зачислити до позитивних проявів культурного життя української еміґрації. Як на наші умовини, маємо їх тепер немало, наприклад, у Філядельфії існує українська мистецька студія, у Канаді — мистецка школа К. Антонович у Вінніпеґу і Петра Сидоренка в Торонті, у Ню Йорку — кляса Л. Морозової при американській мистецькій школі на Квінсі, у якій вчаться теж українські студенти, і мистецька школа Любомира Р. Кузьми в Українському Народному Домі в Ню Йорку. Ця остання школа існує вже 6 років і є продовженням школи сл. п. М. Радиша, який проводив навчання до 1956 р.

Річна виставка мистецької школи Л. Р. Кузьми відбулася від 16 до 22 червня 1962 року у домівці школи в Укр. Нар. Домі в Ню Йорку. Виставка обіймала 165 експонатів, серед яких були заступлені техніки темпери, акварелі, олії, ритовини, а також рисункові техніки вуглем, олівцем, пером і пензлем.

У наймолодшій групі (вік від 7 до 11 років) виставляли: Лідія Андрусишин, Олександер Ґурин, Андріян Каратницький, Любомира Кметик, Оксана Куйбіда, Олександер Лабунька, Стефан Марко, Олександер Мотиль. Ця група трактується у школі відповідно до віку учнів. Кожний учень виконує протягом шкільного року кілька простих студій з природи, а решта, — це вільні композиції, які з великою свіжістю відображують близький дітям світ післядійсности, пів'уяви і казки, і в яких учні вчаться перших основ рисунку і малюнку, орудування олівцем, пером, пензлем і фарбами.

У середній групі (від 13 до 16 років) виставляли: Ірина Єфремова, Ірина Кіпа, Андрій Стець. Вони показали дбайливо виконані студії з природи — натюрморти, квіти і краєвиди, а також рисунки голови.

У групі дорослих виставляли: Василь Барка, Олена Ґарден, Дарія Костів, Галина Мирошниченко, Стефанія Мирошниченко, Лідія Сушків. Ця група дала найбільше експонатів, серед яких були натюрморти, квіти, краєвиди, портрети і композиції з людьми. Студенти цієї групи найбільше заавансовані, і більшість з них брала вже участь в інших мистецьких виставках.

Загально ця виставка була дуже різнородна і притягала увагу не тільки своєю барвністю, але й індивідуальністю студентів, оскільки ця остання виявляється в рамках правильно поставленої шкільної дисципліни.

Л. Луців

„Золота гарячка" в районі Кабіру

У 1959 році над рікою Фрейзер у центральній Британській Колюмбії випадково відкрито золото: прямо на слідах, від кованих залізом чобіт помічено плями, що блистіли на сонці. Щоправда, золото в Британській Колюмбії відкрито ще у 1849 році, але тільки через десять років шукачі золота відважились пройти водопади і провалля ріки Фрейзер, щоб добитися в район Карібу. На вістку про відкриття нових родовищ шукачі, навантажені харчами, ряжом, мукою, м'ясом, сіллю, перцем, цукром, тютюном, та знаряддям, лопатами, зал. кордками та решетами, нахлинули в той район. Вони подорожували пішки, на конях, волами або мулами, дарабами і на човнах кену. Одна група шукачів пробувала безуспішно використати для тієї подорожі навіть верблюдів. У 1863 році в цьому районі, де ще кілька років раніше не було нікого, крім кількох торгівців хутрами та індіян, жило 20-ть тисяч шукачів золота.

В міру того, як вони посувались на північ, їхні лінії постачання продовжувались, харчів було менше і ціни на них зростали. Сто фунтів картоплі коштували 90 доларів, один фунт замороженого молока один дол., дзеркало або піч — якщо їх можна було взагалі дістати — коштували до 700 дол. Гостинниці при шляхах вимагали 2.50 дол. за обід, а свою спеціяльність цебто млинці, вони випродували завжди цілковито і то за самородки золота. Гірники, які працювали тільки за харчі і житло, допомагали відділові Королівських Саперів будувати дорогу в район Карібу. Кошти того будівництва були дуже високі — приблизно 200,000 дол. за милю — з уваги на потребу частого розбивання динамітом.

Хоч багато шукачів натрапили на золотоносну жилу і багато людей збагатилося, то все ж таки тисячі розчарованих шукачів повернулися додому без гроша при душі. У 1871 році вже тільки нецілих 5,000 шукачів залишилися в районі Карібу. Однак за 12-літній період там видобуто золота вартости 25,000,000 дол. Життя шукачів золота було цікаве, часто тяжке, а час від часу кінчалося наглою смертю. Один шукач описує це в своєму щоденнику:

„Ми розташувались на віддалі 30-ти миль від місця, в якому ріка Томпсон вливається в ріку Фрейзер. Приблизно кожне четверте кену, яке пробує пробитися сюди, розбивається на порогах. Кілька днів тому шість чоловік затонули, коли їхнє кену перекинулось".

Сер Джеймс Даґлес — перший губернатор провінції Британська Колюмбія, дуже турбувався збереженням правопорядку в гірничих оселях.

У ті часи шукачі золота становили невід'ємну частину розвитку Брит. Колюмбії, так як раніше торгівці хутрами; вони промощували нові стежки і будували шляхи для поселенців, які мали прийти згодом після них. Найбільші та найкольоритніші самородки золота знайдено в потоці Крік оф де Карібу. Баркервіль знищила свого часу пожежа, але сьогодні відбудовано як гірниче містечко з 19-го стол. Відвідувачі можуть оглядати гостинницю, кузню, фризієрню Веллінґтона Мозеса та навіть судову залю, де працював суддя Беґбі; все це переносить відвідувача у період „золотої гарячки" в Британській Колюмбії сто років тому.

Т. Г. Вайзер.

ТАРЗАН, ч. 4904. Спір на літаку.

— Це є ваш кінець, докторе, посміхався Спір. — Давайте но ваш рюкзак.

Сімпсон витріщив очі на револьвер свого ворога. — Чи ви збожеволіли? Мій лік проти недуги сплячки належить до науки!

— Тільки не зворушуйтеся, — улещувався Гаррі. — Я збираюся з успіхом використати серум... Але я не хочу зносити жадні випадки добродійности!